Disclaimer : This content is not created or owned by Info Edge (india) Limited

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12 ગુજરાતી (FL) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક — **પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ** — કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	12	24	08	06	00	50
PART-B ગુણ	02	11	25	04	08	50
કુલ ગુણ	14	35	33	10	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-A

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-B

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	જનરલ વિકલ્પ વિના પ્રશ્નોની સંખ્યા	જનરલ વિકલ્પ સાથે પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	10	12
2.	લાંબા જવાબી પ્રશ્નો (LA)	06	06	28
3.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	10
	કુલ	13	17	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	પદ્ય વિભાગ	25
2.	ગદ્ય વિભાગ	25
3.	વ્યાકરણ	10
4.	અર્થગ્રહણ / લેખન સજ્જતા	40
	કુલ	100

shiksha

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક | **પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ** | કુલ ગુણ : 100

નોંધ : પ્રશ્નપત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું રહેશે. PART-A અને PART-B એમ બંને વિભાગો 50-50 ગુણના રહેશે. કુલ 100 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર રહેશે.

PART-A

પ્રશ્ન ક્રમ	પ્રશ્નોની વિગત	ગુણ
1 થી 15	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. કાવ્યના વિષય વસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. કાવ્યના વિષયવસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	15
16 થી 30	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. ગદ્ય કૃતિના વિષયવસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	15
31 થી 40	આપેલા બહુ વિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત વ્યાકરણ અંગેના પ્રશ્ન પૂછવાના રહેશે.	10
41 થી 45	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. પાઠ્યેતર કાવ્યકૃતિ મૂકી તેના પરથી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	05
46 થી 50	આપેલ બહુવિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાનો રહેશે. અપઠિત ગદ્યકૃતિ મૂકી તેના પરથી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	05

PART-B

વિભાગ-A (પદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
1 થી 5	બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પાંચ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપવાના રહેશે.	06
6	સવિસ્તૃત ઉત્તર આપી શકાય તેવા બે પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો રહેશે.	04

વિભાગ-B (ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નોની વિગત)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
7 થી 11	બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પાંચ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપવાના રહેશે.	06
12	આપેલપ્રશ્નનો સવિસ્તૃત ઉત્તર આપવાનો રહેશે. બે પ્રશ્નમાંથી એક પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો રહેશે.	04

shiksha

વિભાગ-C (અર્થગ્રહણ લેખન કૌશલ્ય)

પ્રશ્ન ક્રમ		ગુણ
13	આપેલ વિષય પર અરજી લખવાની રહેશે. અરજીમાં નામ, સરનામું, ફોન નંબર દર્શાવવાના નથી, પરંતુ તારીખ અને બિડાણ અવશ્ય બતાવવાના રહેશે.	05
14	આપેલ પાઠ્યેતર (અપઠિત) ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી શીર્ષક આપવાનું રહેશે.	05
15	નીચે આપેલ ગદ્યખંડને કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિકાસના ક્રમમાં ગોઠવી ફરીથી લખવાનો રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત ગદ્યકૃતિ (સ્વ-અધ્યયન સિવાયની)માંથી જ ગદ્યખંડ લેવાનો રહેશે. જેમાં પાત્રનું મનોમંથન વિચાર-સંકલ્પના જેવી બાબતો ધ્યાનમાં લેવાની છે.	05
16	નીચે આપેલા કોઈપણ એક વિષય પર આશરે 250 શબ્દોમાં મૌલિક નિબંધ લખવાનો રહેશે. (ત્રણ વિકલ્પ આપવાના રહેશે) વર્તમાન પ્રવાહો, સમસ્યાઓ કલ્પના આધારિત, પ્રાકૃતિક અને ચિંતનાત્મક જેવા વિષયો પૂછી શકાય.	10
17	નીચે આપેલ પાઠ્યેતર ગદ્યખંડનું વાદાત્મક અર્થમાં રૂપાંતર કરવાનું રહેશે. વર્તમાન સમયમાં ન હોય તેવા સામાન્ય ચર્ચા કરી દાખલા, દલીલ, તાર્કિક બાબતો પ્રગટ કરી શકાય તેવો ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે. અથવા નીચે આપેલ શબ્દ યાદીનો ઉપયોગ કરીને એંશી (80) શબ્દોમાં (અંદાજિત) ભાવાત્મક ગદ્ય લખવાનો રહેશે. પાઠ્યેતર વર્તમાન સમયમાં અભ્યાસમાં ન હોય તેવા કોઈપણ આનુષંગિક વિષયનો ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે.	05

shiksha

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક | પ્રશ્નપત્રનું માળખું | કુલ ગુણ : 100

ક્રમ	વિભાગનું નામ		ગુણભાર
1.	પદ્ય આધારિત કૃતિઓ		25
2.	ગદ્ય આધારિત કૃતિઓ		25
3.	વ્યાકરણ આધારિત મુદ્દાઓ		10
	• સમાનાર્થી	2 ગુણ	
	• વિશેષણ	1 ગુણ	
	• વિરુદ્ધાર્થી	1 ગુણ	
	• શબ્દ સમૂહ	1 ગુણ	
	• રૂઢિ પ્રયોગ	1 ગુણ	
	• તળપદા શબ્દ	1 ગુણ	
	• કૃદંત	1 ગુણ	
	• નિપાત	1 ગુણ	
	• પદક્રમ–પદસંવાદ	1 ગુણ	
	અર્થગ્રહણ–કૌશલ્ય સમાવિષ્ટ મુદ્દાઓ		40
	• અરજીલેખન	05 ગુણ	
	• સંક્ષેપીકરણ	05 ગુણ	
	• નિબંધલેખન	10 ગુણ	
	• વિચાર વિકાસના ક્રમ પ્રમાણે ફકરો	05 ગુણ	
	• ભાવાત્મક–વાદાત્મક	05 ગુણ	
	• ગદ્યાર્થગ્રહણ	05 ગુણ	
	• પદ્યાર્થગ્રહણ	05 ગુણ	
		કુલ ગુણ	100

shiksha

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2025-26

ધોરણ-12

ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક　　　　**નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર**　　　　કુલ ગુણ : 100

સૂચનાઓ : (1) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. દરેક પ્રશ્નનો 01 ગુણ છે.

(3) આપને અલગથી આપેલ OMR પત્રકમાં જે-તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલા છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પમાં દર્શાવેલ O (વર્તુળ)ને OMR પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ● ઘટ્ટ કરવાનું રહેશે.

(4) એક પ્રશ્નમાં એકથી વધુ વર્તુળ ઘટ્ટ (●) કરવું નહીં.

PART - A

સમય : 1 કલાક　　　　　　　　　　　　　　　　　　　કુલ ગુણ : 50

● નીચેના હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) [50]

1. ગુજરાતી ભાષાના આદિકવિ તરીકે કોણ ઓળખાય છે ?
   (A) નરસિંહ મહેતા　　　(B) મીરાંબાઈ
   (C) દયારામ　　　(D) પ્રેમાનંદ

2. મિલન અને વિયોગનું સાક્ષી કોણ રહ્યું છે ?
   (A) માટી　　　(B) અગ્નિ
   (C) પાણી　　　(D) વાયુ

3. કળિયુગે ગળામાં શેની માળા પહેરી હતી ?
   (A) મોતીઓની　　　(B) હીરાની
   (C) મનુષ્યના માથાની　　　(D) રુદ્રાક્ષની

4. ચારેય દેવોએ નગરરાજાને શું આપ્યું ?
   (A) શાપ　　　(B) વરદાન
   (C) ધન　　　(D) ઝવેરાત

5. 'રામબાણ' કાવ્યનું સ્વરૂપ જણાવો.
   (A) પદ　　　(B) ગરબી
   (C) ગીત　　　(D) ઊર્મિકાવ્ય

6. કવિએ નગરને કોની ઉપમા આપી છે ?
   (A) સ્ત્રી　　　(B) બાળક
   (C) માણસ　　　(D) કાચબો

7. ગોપી આંખમાં શું લગાવવાની ના પાડે છે ?

(A) સુરમો (B) રંગ

(C) ઘી (D) કાજળ

8. કોની વાણીને શુકનમાં લાવવાની ગોપી ના પાડે છે ?

(A) મોર (B) કાગડો

(C) બપૈયો (D) કોયલ

9. લોકગીતની નાયિકાની વેદના કોની સાથે સરખાવવામાં આવી છે ?

(A) કાચના કમાડ (B) કાગળનો સંદેશો

(C) સમડીને સંબોધન (D) દૂધનું આંધણ

10. લક્ષ્મણની વનમાં જવાની વાત સાંભળી ઊર્મિલા કેવી બની જાય છે ?

(A) વિવશ (B) ઉદ્વિગ્ન

(C) બહાવરી (D) આકુળવ્યાકુળ

11. ઊર્મિલાના હૃદયમાં કેવી શક્તિ છે ?

(A) તૂટતા આકાશને ઝીલવાની (B) ચિંતાનો ભાર સહન કરવાની

(C) વિપત્તિનો સ્વીકાર કરવાની (D) પતિપરાયણ થઈ રહેવાની

12. ગામની ભાગોળે લોકો શા માટે એકઠા થયા હતા ?

(A) સંતની વાણી સાંભળવા (B) અબળા સ્ત્રીનો ઉદ્ધાર કરવા

(C) સત્ય વાત સમજાવવા (D) કુલટા સ્ત્રીનો ન્યાય કરવા

13. અકસ્માત નિવારવા શાનો ઉપયોગ જરૂરી છે ?

(A) સંકેતો (B) સાઈડ જોવી

(C) દૂરથી જોવું (D) વાહન વ્યવસ્થિત રાખવું

14. દેવરાજ મેરુપર જઈ શું કરવા ઇચ્છતો હતો ?

(A) ખેતી કરવા (B) કુટુંબને મળવા

(C) મજૂરી કરવા (D) નંદનવન બનાવવા

15. બાના ઘરમાં કોણ પહેરો ભરે છે ?

(A) સૂનકાર અને સન્નાટો (B) નિસાસો

(C) જીવતરનું ગભરામણ (D) બાનો ઝુરાપો

16. 'ખીજડિયે ટેકરે' ગદ્યનું સાહિત્ય સ્વરૂપ જણાવો.

(A) નવલકથા ખંડ (B) નિબંધ

(C) લોકવાર્તા (D) નવલિકા

17. ગાંધીજીના કોચરબ આશ્રમનું મુખ્ય ધ્યેય શું હતું ?

(A) વિશ્વહિત અવિરોધી દેશસેવા (B) વિશ્વવિરોધી અહિત સેવા

(C) વિશ્વઅહિત સેવા (D) વિશ્વહિત વિરોધી સેવા

18. ગુરુને કોની ઉપમા આપવામાં આવી છે ?

(A) વિષ્ણુ (B) શક્તિ

(C) શિવ (D) પરબ્રહ્મ

19. ઉછીનું માંગનારની નજર કેવી હોય છે ?

(A) વરુ જેવી (B) સિંહ જેવી

(C) ગીધ જેવી (D) સમડી જેવી

20. શિક્ષક વડના ઝાડ નીચે શાનો વર્ગ ભરાયેલો છે ?

(A) પ્રાચીન શિક્ષણ (B) શાળા શિક્ષણ

(C) મૂલ્ય શિક્ષણ (D) ધર્મ શિક્ષણ

21. 'અમરનાથની યાત્રા' ગદ્ય લેખિકાનું નામ જણાવો.

(A) કુંદનિકા કાપડિયા (B) વિનોદિની નીલકંઠ

(C) ધીરુબેન પટેલ (D) ઈવા ડેવ

22. જીવવું અને મરવું એ કોના હાથની વાત છે ?

(A) ઈશ્વરના હાથની (B) ડોક્ટરના હાથની

(C) માણસના હાથની (D) ભાગ્યના હાથની

23. યુધિષ્ઠિરને કોની સાથે લડવું હતું ?

(A) કૌરવોની સાથે (B) કૃષ્ણની સાથે

(C) દુર્યોધનની અભિમાની વૃત્તિ સાથે (D) દુ:શાસન સાથે

24. અનુરહ અને મિત્રો કઈ રમતમાં લીન થઈ ગયા હતા ?

(A) કબડ્ડી (B) લખોટી

(C) ક્રિકેટ (D) અંતાક્ષરી

25. મણિશંકર પટણીએ કયો કરાર રદ કરાવ્યો ?

(A) મજદૂર કરાર (B) રાજકરનો કરાર

(C) બદરી કરાર (D) અહિંસક ચળવળ

26. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા નિત્ય અને શાશ્વત કોને ગણાવે છે ?

(A) દેહ (B) આત્મા

(C) પ્રાણ (D) ચેતના

27. ડૉ. બાબા સાહેબ કોને જીવનની તત્વત્રયી માને છે ?

(A) અસ્પૃશ્યતા નાબૂદી (B) સમાજ સુધારણા ચળવળ

(C) રાષ્ટ્રપ્રેમ (D) સ્વતંત્રતા, સમાનતા, બંધુતા

28. સેલ્લી પંકજને કયા શબ્દોથી નાયકનું સ્વાગત કર્યું ?

(A) કેમ છો ? (B) પધારો ! પધારો !

(C) આવો ! આવો ! (D) અરે ! આવ્યા !

shiksha

29. કવિએ ભાભીને કોની ઉપમા આપી છે ?

(A) રંકની રાણી (B) સુંદરી

(C) અનુપમ (D) દારિદ્રયવાન

30. બેંક માલિક કેટલું જોખમ ઉઠાવવા તૈયાર થયો ?

(A) દસ લાખ (B) પંદર લાખ

(C) વીસ લાખ (D) પાંચ લાખ

31. 'આકાશ' શબ્દ માટે સાચો સમાનાર્થી શોધો.

(A) અંતરિક્ષ (B) નભ

(C) પથ (D) અવકાશ

32. 'ભાંજગડ' શબ્દનો કયો શબ્દ સમાનાર્થી નથી ? તે શોધો.

(A) તકરાર (B) પંચાત

(C) માથાકૂટ (D) મસલત

33. આપેલ વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધો – નદીને કાંઠે અસંખ્ય ફૂલ ખીલી ઊઠ્યાં હતાં.

(A) નદીને (B) અસંખ્ય

(C) ઊઠ્યાં (D) ખીલી

34. 'ધિક્કાર' શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ શોધો.

(A) સ્વીકાર (B) સત્કાર

(C) આવકાર (D) સ્વાગત

35. પોતાના સંબંધી જ્ઞાન, આત્માનું જ્ઞાન કરાવે તે : શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ શોધો.

(A) આત્મજ્ઞાની (B) આધ્યાત્મવાદી

(C) રહસ્યવાદી (D) તત્ત્વજ્ઞાની

36. 'હવાઈ કિલ્લા બાંધવા' રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ શોધો.

(A) ખોટી વાતો કરવી (B) વહેમ કરવો

(C) હવામાં કિલ્લો રચવો (D) કલ્પનાઓ કરવી

37. 'વંત્યાક' તળપદા શબ્દનો શિષ્ટ અર્થ શોધો.

(A) રીંગણ (B) વાતો

(C) વર્તન (D) વંઠેલ

38. 'મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લીધું' – વાક્યમાં કૃદંત શોધો.

(A) રાજાનું (B) લીધું

(C) મન (D) હરી

39. 'પુત્ર માટે તો હું જ કુદંકુદા કરતી હતી.' વાક્યમાં નિપાત શોધો.

(A) માટે (B) તો

(C) કરતી (D) જ

shiksha

40. નીચેનામાંથી પદક્રમ–પદસંવાદની દૃષ્ટિએ સાચું વાક્ય શોધો.

(A) મોગરાની મીઠી મહેંક વાતાવરણમાં પ્રસરતી મેં અનુભવી

(B) મેં વાતાવરણમાં મીઠી મોગરાની મહેંક પ્રસરતી અનુભવી

(C) વાતાવરણમાં મોગરાની મેં મીઠી મહેંક પ્રસરતી અનુભવી

(D) મેં મોગરાની મીઠી મહેંક પ્રસરતી વાતાવરણમાં અનુભવી

- નીચેનું કાવ્ય વાંચી, તેના આધારે નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર શોધો.

રચો રચો, અંબર ચુંબી, મંદિરો,
ઊંચા ચણો મહેલ, ચણો મિનારા !
મઢો સ્ફટિકે, લટકાવો ઝુમ્મરો,
રંગે ઉડાવો જળના ફુવારા !
રચો રચો, ચંદન વાટીકાઓ
ઊંડા તળાવો નવરંગ ઘુમ્મટો
ને કૈંક ક્રીડાંગણ, ચંદ્રશાળા
રચો ભલે ! અંતર રૂંધતી શિલા
એ કેમ ભાવિ બહુ કાળ સાંખશે ?
દરિદ્રની એ ઉપહાસલીલા
સંકેલવા, કોટિક જીભ વેલતો
ભૂખ્યા જનોનો જઠરાગ્નિ જાગશે;
ખંડેરની ભસ્મકણી ન લાધશે !

— ઉમાશંકર જોશી

41. આ કાવ્યમાં કોની વાત કરવામાં આવી છે ?

(A) દારિદ્રની (B) ખંડેરની

(C) રચવાની (D) ફુવારાની

42. નીચેનામાંથી કયું ક્રિયાપદ કાવ્યમાં વપરાયું નથી ?

(A) સાંખશે (B) પામશે

(C) લાધશે (D) જાગશે

43. 'આકાશ' માટેનો કયો શબ્દ કાવ્યમાં વપરાયો છે ?

(A) સ્ફટિક (B) અંબર

(C) નવરંગ (D) શિલા

44. ક્રીડાંગણ એટલે શું ?

(A) શાળા (B) સમરાંગણ

(C) શિક્ષકગણ (D) રમતનું મેદાન

45. 'ઉપહાસ' શબ્દનો અર્થ શોધો.

(A) મજાક (B) ઉપવાસ

(C) અલ્પાહાર (D) ફળાહાર

- નીચેના ગદ્યખંડને વાંચી તેના આધારે તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો શોધો.

પુસ્તકાલય એ માનવ સંસ્કૃતિનું એક અભિવાજ્ય અંગ છે. એક જ જગ્યાએ અનેક વિષયોનાં પુસ્તકો એકઠાં કરવાનો સૌથી પ્રથમ જેણે વિચાર કર્યો હશે તેણે પૈડું શોધવા જેવું મહાભારત કાર્ય કર્યું હશે. જે કામ પૈડાંએ માનવ સંસ્કૃતિ અને ટેક્નોલોજીના વિકાસ માટે કર્યું છે, તે કામ પુસ્તકાલયે માનવસંસ્કારના વિકાસ માટે કર્યું છે. અહીં હું સંસ્કૃતિ એટલે માણસની બહારની દુનિયાના વિકાસ અને સંસ્કાર એટલે માણસની પોતાની અંદરની દુનિયાનો વિકાસ એ અર્થમાં આ બે શબ્દનો પ્રયોગ કરું છું. માણસે કુદરતને ભલે માત કરી, ભલે તેણે ભૌતિક વિકાસનાં નવાં નવાં શિખરો સર કર્યાં, પણ સાથે એનું હૃદય ન વિકસે તો દેશ-દેશમાં હિટલર જેવા નરરાક્ષસો ફૂટી નીકળે. જે કામ વ્યાયામ શાળા શરીર માટે કરે છે, તે કામ પુસ્તકાલય હૃદય અને બુદ્ધિ માટે કરે છે.

(46) પુસ્તકાલય શેનું અવિભાજ્ય અંગ છે ?

(A) માનવ સભ્યતાનું (B) માનવ સંસ્કૃતિનું

(C) માનવ મનોજગતનું (D) માનવ સંસ્કારનું

(47) પુસ્તકાલય માણસ માટે કયું કામ કરે છે ?

(A) હૃદય અને બુદ્ધિ માટે (B) મન અને શરીર માટે

(C) બળ અને બુદ્ધિ માટે (D) ભાવ અને લાગણી માટે

(48) લેખક સંસ્કારનો શો અર્થ આપે છે ?

(A) માણસની અંદરની દુનિયાનો વિકાસ (B) માણસના મનોજગતનો વિકાસ

(C) માણસના ભાવજગતનો વિકાસ (D) માણસની બહારની દુનિયાનો વિકાસ

(49) વ્યાયામશાળા શેના માટે કામ કરે છે ?

(A) મન માટે (B) બુદ્ધિ માટે

(C) શરીર માટે (D) હૃદય માટે

(50) 'વ્યાયામ' એટલે શું ?

(A) કસરત (B) કૂદવું

(C) દોડવું (D) હલવું

shiksha